

1. IKERKETA PROIEKTUA

1.1 ZALANTZA ARRUNTAK

1. Ikerketa proiektuaren diseinua nolakoa izanen da? Finkoa eta zorrotza ala malgua eta moldagarria?
2. Titulua diseinua prestatzerakoan erabakiko dugu, erabaki hau behin betikoa izanen da, ala alda daiteke ikerketan zehar?
3. Zer egin behar dut landa lanean hasi aurretik? Ezer jakin gabe hasi behar naiz informazioa jasotzen?
4. Gaia zehazterako orduan, hipotesiek zertan lagun naitzakete?
5. Zein hipotesi mota ezberdin daude? Eta zeintzuk dira haien berezitasunak?
6. Zeintzuk dira ikerketa diseinua baldintzatzen dituzten aldagaiak?

1.2. SARRERA

Honako atalean, ikerketa proiektu bat burutzeko eman beharreko pausuen azalpen bat egingo dugu, etnografia antropologiko bat egin aurretik, oso garrantzitsua baita eskema edota bideorri bat izatea, azterketa zintzoki eta modu egokian aurrera eraman ahal izateko. Hortaz, honako ikasgaiean, antropologo on batek lana burutzeko eduki beharreko irizpideak plazaratuko ditugu.

Ikerketa proiektuaren nondik norakoak argitzeko, hainbat autoreren testuetan oinarritu gara; besteak beste, Ferrandiz, Pujadas, Juaristi eta Tellez ikerlariengan.

1.3. AZALPENA

1.3.1- IKERKETA PROIEKTUAREN DISEINUAREN BEHARRA

Ikerketa antropologikoaren atalen artean bi ezberdindu ditzakegu; batetik, gertakarien bilduma eta bestetik jasotako informazioaren sailkapena eta antolakuntza.

Antropologoaren lanean ikerketa proiektu baten lehenagoko diseinuaren beharrak garrantzi handia dauka. Ikerlari batzuen ustez, antropologoak barnetik ikertu behar du gizartea, hau da, giza taldean barneratzea eta kideekin batera bizitzea, honela lortuko baititu interesgarriak suertatu daitezken ikergaiak. Beste batzuek, kontrakoa diote, eta aurrez egindako behaketak izango dituzte oinarri. Malinowskyk dioen gisa, mapa mental baten moduko zerbait sortu beharko du antropologoak, orientatu ahal izateko.

Hala ere, biek ala biek aurrez egindako diseinua behar dute, bertan, aztertuko dugunari buruzko informazioa jartzea ezinbestekoa izaki; honakoa non burutuko dugun, kronologia zehatz bat markatuz... Baina guztiz moldagarria izatea ere garrantzitsua da, lehen aipatu bezala, azterketa prozesuaren baitan eman daitezkeen aldaketak bertan barnebidu ahal izateko eta proiektuak berak aurrera jarrai dezan. Nahiz eta honakoa malgua eta uneoro berreraikia izan, norabidea jarriko dio gure egin behar etnografikoari.

"Bitarteko bat kontestu determinatu bat da, zeinetan fenomenoak gertatzen diren, hauek hainbat ikuspunturen bidez izan daitezke aztertuak; ikerketa objektu bat ikuspegi teoriko espezifiko batetik behatutako fenomeno da. Ezaugarri jakin batzuei ez zaie erreparatu, eta aintzat hartutako fenomenoak gainera ez da guztiz agortzen ikerketan."

(Hammersley eta Atkinson 1994, 57)

"Antropologia eszenatokian zuzenean sartua, baliteke gauzak ikuspuntu bakar batetik ikustea, ikusten duena errealitate objektibitatearekin parekatuz"

(Taylor eta Bogdan 1992, 36)

Ikerketa antropologiko baten proiektua diseinatzea hurrengo galderari ahalik eta zehatzen erantzutean datza; zer da proposatzen dena, nola burutuko da lana, zein ikerketa egin da lehenago, zein fondo daude ikerketa bermatzeko eta zenbat denbora eskainiko zaio honi. (Williams, 1973). Hala ere ez da batere erreza zeintzuk diren hipotesi edota galdera egokienak jakitea. Diseinua beti malgua izan behar da, hortaz aurreko hipotesiak ez dute zertan zehazki determinatuak egon, formulazio zehatza antropologoa landarekin kontaktu zuzenean dagoenean ematen baita. Gainera diseinua uneoro aldatuz joan behar da, ez baita inoiz alde batera uzten. Honakoa irekia edota itxia izan daiteke; itxia izanen da soilik aurrez planteatutako galderak erantzuten baditu, irekia izanen da informazio berria jasotzen duen heinean. Antropologian, lehenengo eredu izanen da egokiena, eta hau hautatuz gero aurkitutako errealitateari egokitu beharko da, hau ez da izanen ikerlariaren borondatekoa, hortaz, ezin izango da ekintzen sekuntzia zorrotz bat aplikatu.

Hurrengo atalean; Umberto Eco (1979) ikerketaren oinarriko arauak ematen dizkigu. Lehenengoan; gaiak ikerlariaren interes propioei men egin beharko diola azpimarratzen du, hau da, gaia haren munduarekin lotua egon beharko da. Bigarren; aukeratutako iturrien eskuragarritasuna kontuan hartu beharrekola dela aipatzen digu, bai fisikoki bai ekonomikoki. Hirugarren; honako iturriak bai ulergarriak bai maneigarriak izan behar direla esaten digu. Eta laugarren; ikerketaren marko metodologikoa haren esperientzia teorikotik gertu egon behar dela esanez amaitzen du haren arauen sailkapena.

Ferrandiz urriak 12 batean, Venezuelako Sorte mendira joan zen, erlijioari dagokionez, bereziki garrantzitsua zen lurraldeara, hain zuzen. Bertan, peregrinazio edo otoitz moduko bat burutzen zen data horietan eta honakoa aztertu nahi izan zuen antropologoak.

Arau hauek ez errespetatzeagatik hainbat ikerketa bertan behera utzita izan dira, hortaz euren garrantzia handia da.

Hasieran, sekulako zalantzak izan zituen lana aztertzeari zegokionez, gizartea bera ezagutzen ez zuelako eta honako peregrinazioa ere modu sakabanatuan ematen zelako. Gainera, auzo marginaletan bizi den jendeak eramaten zuen aurrera otoitza eta beraz, horiekin elkarrizketak eta denbora luzez egin beharreko landa lana burutzea ere zaila zen. Bi fenomenoak baturik, gaiaren zentraltasun edota oinarrira iristea zailagoa suertatzen zitzaion antropologoari.

Egoeraren zailtasuna azterturik, bere baitan, gaia zehaztearen hausnarketa burutu zuen antropologoak. Horretarako, bibliografia andana irakurriz eta barneratuz, gaiaren oinarrira iritsi ahal izateko, honakoak norabidetuko baitu proiektua bera. Oinarri teoriko batzuen baitan proiektatuko duzu zure lana eta hortaz, beharrezkoa da, ikerketa gaia bera, bibliografiaren laguntzaz, oinarri baten arabera proiektatzea.

(Ferrandiz 2011, 44-45)

Ikerketaren atalak ezin dira bereizi modu garbian, prozesuaren puntu batean elkarri solapatzen direlako. Espazio fisikora joan beharreko momentua iristen denean ere, ez da diseinua baztertu behar, baizik eta lekua oso urrun badago diseinua gero eta garatuago egon beharko da. Bestetik, izaera formal, teoriko edota abstraktuko arazoak hala nola; kontzeptu erlijiosoak, klase sozialak, generoak, ekonomikoak edota politikoak aztertzeo, egokiena da izaera teorikoa gehienbat kontuan hartzea, honek izaera zabalagoa duten arazoei konponbidea aurkitzea bermatuko digulako.

Ondorioz, oso garrantzitsua da oinarri metodiko on bat edukitzea, honek era guztietako ondorioetara eramango gaitu eta. Zer edo zer berria aurkitzean datza, kontextu batek lehen begirada batean aportatu dezakeenaz gain.

Ikerketa guztien proiektuen diseinuaren lanketak zientifikoa izatea bilatzen du, horretarako errealitate soziokulturala zatitzen saiatuko gara artifizialki, azterketa metodologikoa errazteko. Hortaz, muga fisikoak eta denborazkoak jarriko dizkiogu gure aztergaiari, kontzeptu analitiko batzuen segida bat eraikiz.

1.3.2.- IKERKETA PROIEKTUAREN DISEINUAREN GIDOIA

1.3.2.1 . IZENBURUA ETA SUBTITULUA

Ikerketa proiektuaren diseinuaren lehen atala daukagu honakoa. Bertan, antropologoak modu zehatz eta garbi batean azaldu beharko du zein den haren aztergaia, izenburuak beti gaiarekiko gerturapena izan behar baitu. Hau ez du zertan definitiboa izan, lehen esan bezala, gidoia moldatzen joaten den heinean gure aztergaiaren nondik norakoak ere aldatzen joaten dira, hortaz, behin betiko titulua amaieran erabakiko dugu, ikerketari osotasun bat emango diona.

1.3.2.2. SARRERA ETA GAIAREN NONDIK NORAKOAK

Jarraian, sarrera bat garatuko dugu, etnografiaren irakurtzaileei ulergarritasuna bermatzeko. Hortaz, honakoa laburra eta garbia izango da. Bertan, soilik, gaia zein den eta zein motatakoa den zehaztuko dugu, bestetik, honakoaren azterketa eremuaren informazioa plazaratuko dugu.

- Ikerketaren gaia

Gaiak berrikuntzaren bat eskaini beharko du, hots, aztergaia ezezaguna izanen da, edota nahiz eta aztergaia ezaguna izan, hau aztertzean erabilitako ikuspegia berria suertatu behar zaio irakurtzaileei. Ikerketa oro enkarguak dira eta hauek organismo, entitate edo pertsona zehatz batek eginak izan daitezke,

antropologo berak ere izan dezake iniziatiba.

Bi galdera erantzun beharko dira gaia hautatzerakoan, batetik; zer ikertzen da?, eta bestetik; zer bilatzen da? (intentzioa). Gainera, gai gehienek aldagai ezberdinak dituzte eta horiek ere zehaztu behar dira. Aldagaiak ezaugarri zehatzak dira, balore edo kategoria ezberdinak daudenean bereizten direnak (adina, sexua, diru sarrerak...). Ikerketa soziokultural guztiak aldagai zehatzetan oinarritzen dira eta ikerketa proiektuaren fase guztietan ageri dira.

Gaiak lau era izango ditu garapena burutzeko. Batetik, deskribapena egongo litzateke, honakoa, aztergaiaren elementu nagusi guztiak edota gehienak aztertzean datza. Beste mota bat konparatiboa izango litzateke, hau deskribapenarekin batera egin daiteke, ikerketa antropologiko oro konparaketa modukoak baitira. Beste aukera bat azalpena egitea litzateke, honek, egoera eta fenomeno berrien kausak azalduko ditu. Eta azkenik, modu aplikatua genuke, hau errealitate sozio kulturean planteatutako arazo praktikoak konpontzera bideratutako ikasketa litzateke, aurretik eskuratutako jakintza aztergaia aztertzerakoan aplikatuz

Batzuen ustez, ikerketa bera bizi-eredu bat da. Beraz, horien ustez, ikerketa gaia aukeratzeko orduan, antropologo batek bi aukera ditu; batetik, gai konkretu batean espezializatzea eta horren inguruan aritzea bizitza osoan zehar, agenda iraunkor bat izanez. Bestetik, ordea, uneoro ikergaia alda dezake antropologoak eta bere jarduna proiektu zehatz bati eskeini beharrean, erradikalki gaia aldatzen joan daitekeela.

- Gaiaren justifikazioa

Ikerketaren proiektuan gaiaren justifikazio moduko bat egin behar da hau ikerketa zergatik eta zertarako burutuko denaren azalpen bat ematean datza. Justifikazioa ongi garatzeko arrazoi pertsonalak, disziplinarenak eta ikerketa objektuarenak artikulatu behar dira.

Aztergaia aukeratzera bultzatzen gaituen arrazoiaren arabera, bi motatakoak izan daitezke ikerketak: oinarritzko ikerketak eta ikerketa aplikatuak. Oinarritzko ikerketa baten helburu nagusia, gai bati buruzko ezagutza teorikoa handitzea da, erantzun zehatzik itxaron gabe. Hau da gizarte bateko fenomeno bat edo batzuen zergatia ulertzea da helburua, arazo bat konpontzea izan beharrean. Aldiz, ikerketa aplikatuen helburua, beharizan sozial bati erantzuna ematea izan ohi da, lortutako emaitzak eguneroko bizitzan erabilpen zuzena dutelako.

**“Landa lanak hurrengo eremuetan egin daitezke:
a) komunitate bakar batean;
b) tamaina berdineko edo ezberdineko zenbait komunitatetan
eta c) tamaina mugatuko barrutien barnean dagoen gizarte multzo batean edo tamaina handiko gizarte barruko eremu handietan.”**
(Levine, 1970, 183)

- Espazio fisikoa edo ikerketaren eremua

Eremuak zehazterako orduan, bi kontzeptu agertzen zaizkigu: azterketa-unitateak eta behaketa unitateak. Azterketa unitateak gai nagusiaren zehaztapenak dira, gaia ikertuko den eremua zehazten baitute. Ez dira bakarrik leku fisikoak, baizik eta kontestu soziokulturalak. A. Sanchezen arabera, lau mota daude: odol komunitateak, toki komunitateak, espiritu komunitateak eta instituzio baten inguruan bilduriko taldeak. Behaketa unitateak definitzea, zehaztapenetan sakontzea da. Azter-eremuaren barruan fenomeno edo prozesu zehatzak dira behaketa unitateak, aztertuko diren errealitateko une zehatzak.

Aukeratutako espazio fisikoak informazio emaleekin harreman ona ezartzeko egokia izan behar da, hau da, bertan bizi eta gizartean integratzeko zailtasunak ekiditen saiatu beharko gara, hortaz, aukeratzekoan eskuragarritasuna izan beharko dugu oinarri, bai ekonomikoki bai fisikoki. Bestetik, gaia eta lekua beti estuki lotuak egon behar dira ezinbestean.

- Auziaren egoera

Behin gaia ikertzerakoan izango ditugun helburuak markatuta, eremu zabala ixten joan behar gara. Horretarako, ikertu nahi dugunaren inguruan *zer*, *noiz*, *nork* eta *zenbat* esan den jakin beharko dugu, bilaketa bibliografikoaren bidez; halaber, komeni da antzeko gaien inguruko ikerketetan ere arakatzea. Gainera, hori egiteak ikerketa abiatu ahal izateko printzipio teorikoak garatzea ahalbidetuko digu. Honela, gaiaren inguruko ezagutza handitzearekin batera, hipotesia edota helburuak aldatu edo hobeto zehazteko tresnak eskuratuko ditugu. Ez hori bakarrik, denbora eta dirua aurrezteko aukera ere izango dugu honela, gure ikerketarako baliagarriak izan daitezken ikerketak erabili baititzakegu. Honekin, landa lanaren beharrik gabe datuak lortzeaz gain, gure ikerketa egiteko bertako teknikak baliagarriak izan daitezke.

Gainera, bibliografia anitza eta ugaria irakurtzea beharrezkoa da, baita, literatura internazionala eskuratzea eta menperatzea ere; ikerketa gaia bera berritzailea izan dadin bai mundu teoriko baita metodologikoan ere. Hau da, ekarpenen bat egitea da helburua, ikerketan zehar inolako berrikuntzarik plazaratzen ez bada, lanak bere zentzua galtzen baitu. Beraz, ahalik eta informazio gehien bildu behar da ikerketa bat burutzen hasi aurretik, landu nahi den gai konkretuaren inguruan jada sortua dagoen informazio guztia aztertuz eta materia guzti horretatik, ikerketa propioa bideratuz, alferrikako lanik burutu nahi ez bada.

Aipaturiko bilaketa egitean gomendagarria da lehenik antropologiako entziklopedietan egitea eta ondoren, bilaketa Gizarte Zientzietako beste diziplinetara zabaltzea, biek eskainiko diguten informazioa ezberdina izanen dela jakinda. "Gaiaren egoera" egiteko, komeni da erreferentzia bibliografikoen arautegia ezagutzea eta fitxero bibliografiko bat egiten jakitea. Honen luzerari dagokionean, ez da oso luzea izan behar (3-4-5 orri), dagoen bibliografiaren analisi labur bat besterik ez baita, haren analisi kritiko bat planteatu daitekeelarik. Gainera, badira gai ugariaren inguruko "gaiaren auziak", lan orokorretan eta aldizkari espezializatuetan.

1.3.2.3. GAIAREN LANKETA TEORIKOA

“Arazo zehatzen, hipotesien eta ikerketarako estrategia egokien formulazioa ikerketa proiektuaren berezko ezaugarri bat da. [...] prozesu honek esan nahi du datuen bilketa ikerketa topikoen identifikazio ireki baina zehatz batek gidatu behar duela.”

(Hammersley eta Atkinson
1994, 181-182)

- Hipotesiak

Hipotesiak aurretik ematen diren erantzunak dira, guk markaturiko galderen inguruko suposizioak, arazoentzako irtenbide posibleak. Heine batean, arriskatzea ekartzen du, errealitatearekin kontaktuan jarri aurretik erantzunak ematea; baina horrek ikerketa objektuari hobe heltzen lagunduko digu. Hipotesi horiek edozein iturritatik erator daitezke: datuen inguruko irakurketetatik, esperientzia zein iritzi pertsonaletatik... Hala ere, kontuan hartu behar dugu ezin direla estatikoak izan, hau da, moldatu, aldatu edota baztertu behar direla kontraesanetan erortzean eta ezin ditugula era zurrunean ulertu, gure ikerketa determinatzeko orduan, ezin baitugu ahaztu, azken finean, hipotesiak okerrak suertatu daitezkeela.

Hipotesiak mahaigaineratzeko irudimena eta dedukzioa beharrezkoak dira eta zenbait ezaugarri izan behar dituzte: argiak eta ulergarriak; errealak; azpihipotesien bidez zehazteko modukoak; teoriakin lotura dutenak...

Lehenengoa: sexuak ez du eraginik maila sozialean.
Bigarrena: Donostiako bizilagunen artean adinak eragina du praktikaz den kirolean.
Hirugarrena: Espainian zenbat eta errenta handiagoa bozka kontserbadoreagoa da.
Laugarrena: analfabetizazioak abstentzioa dakar.

Orokorrean, lau hipotesi ezberdin aurki ditzakegu edozein ikerketetan haien ezaugarriei dagokienez. Lehenengoa, hipotesi hutsa bezala definitutakoa, aztergai diren kontzeptuen eta aldagaien artean loturarik ez dagoenean ematen da. Bigarrena, hipotesi koerlatiboak deiturikoak, kontzeptu eta aldaien artean lotura dagoenean ematen da, harreman horri buruz ezer esaten ez badu ere. Hirugarren, norabidea erakusten duten hipotesiak leudeke, hauek aldagai eta kontzeptuen arteko harremana dagoela esateaz gain, zer nolako erlazioa duten azaltzen dute. Laugarren eta azkena, hipotesi kausalak, kontzeptu eta aldagaien arteko erlazio kausalak zehazten ditu, laueta ausartena.

“Fenomeno bakar bat ere ez da jaso izateko prest dagoen egitate bat. Beharrezkoa da fenomenoaren artean eta fenomenoaren atal zehatzen artean aukeratzea eta hori bakarrik marko teoriko baten baitan egin daiteke”
(Cresswell eta Godelier 1981,21)

- Marko teorikoa

Ikerketa proiektuaren diseinua marko teoriko baten barruan egin beharra dago, hau da, datuak jaso eta ordenatzeko logika teoriko eta kontzeptuala bat jarraituz. Horrek balio digu galdera zehatzak egiteko eta landa lanean zehar erantzun egokiak aurkitzeko. Izan ere, egitateak bakarrik teoriaren bidez uler daitezke.

Hala ere, kontuz ibili behar da teoria zehatz bat aztertuko dugun errealitateari mekanikoki aplikatu gabe. Gainera, oso lagungarria litzake kontzeptu eta aldagaien operazionalizazioa egitea, hau da, hipotesian erabilitako hitz eta kontzeptuekin zer esan nahi den azaltzea eta horien erabileraren inguruko beharrezko azalpenak egitea.

- Helburuak

Ikerketa zehazki zein helbururekin egingen den zehaztean *zertarako* galderari erantzungo diogu. Normalean, helburuak, ekintzak dira: deskribatzea, aztertzea, konparatzea; gainera, planteamendu metodologiko edo diziplinar baten eskutik doaz: etnografikoki konparatzea, antropologikoki azaltzea... Honekin zehaztuko dugu zein zientziatik datorren teoria, zein motatako datuak bilatuko diren, zein ikuspegitik egingen den ikerketa, eta abar, beste era batera, *zer* eta *nola* egin nahi den.

Helburuen artean, orokorrak eta zehatzak bereizi behar dira. Helburu orokorretan *zer* eta *nola* orokorrak sartzen dira eta helburu zehatzetan gaiaren azpiatalen inguruko zehaztapenak. Helburuak zehazteko beste modu bat gai baten azpi-atalak zehazten joatea da, gai nagusia zorrotzen joateko eta ertz askotatik heltzeko.

Azkenik, garrantzitsua da ez egitea helburu zerrenda luzea, zailagoa izango baita, ikerketaren bidez denak betetzea. Hortaz, zentzuz markatu behar dira helburuak, gaiaren arlo ezberdinen artean interesgarri eta egokienak soilik aukeratuz.

1.3.2.4 GAIAREN LANKETA PRAKTIKOA

- Aurrelana

Ikerketa bateko arlo praktikoarekin hasi aurretik komenigarria da prozesu osoak izango dituen faseak xehetasunez azaltzea, bakoitzak zein helburu beteko duen, zenbat denbora hartuko duen eta zein lan molde erabiliko den argituz. Gainera, fase ezberdinak eta haien iraupen justifikatu beharko ditugu. Iraupenaren inguruan, autore batzuen arabera, gutxienez 18 hilabete iraun beharko ditu ikerketa batek modu onean egin ahal izateko. Beraz, ikerlaria etengabeko behaketa egiten egon behar da lan txukun bat plazaratu nahi badu.

Argi izan behar da, etnologia bat egitea, esperientzia subjektibo bat dela, marko geografikoaren baitan erakutsitako jarreraren arabera, baita bertako gizartearekin sortutako harreman moten arabera ere. Beraz, antropologo ona izanez gero, ikertutako subjektu sozialekin, hartu-eman etengabeko eta iraunkorraren bidez, enpatiazko sare bat eraikiko da.

Etnografiak bi zentzu ditu elkarrekintzan, batetik, aztertuko den gizartea bera aztertzeke bide zuzena dela, hauekin harremanak eraikiz. Bestetik, ordea, aipatutako harremanak, subjektiboak izaki, bai antropologoarengan baita gizartearengan ere erabateko eragina izan dezaketela. Hortaz, dikotomia horren baitan jokatu beharra du ikerketa burutuko duen pertsonak. Etnografia klasikoetan adibidez, eragin sare hori ezkututzen saiatu izan dira, baina honakoa, gaitzesgarria da eta autoritarismoaren isla bortitza gainera.

Bestetik, etapak eta haien iraupenaz gain, aurrekontua ere zehaztu beharra dago. Egongo diren gastuak zerrendatu behar dira: materiala, bidaiak, soldatak... Hau ere, nola ez, era koherentean justifikatu behar da, egingo den lana, erabiliko den materiala eta horren merkatu-prezioa kontuan hartuz.

Hortaz, komenigarria da bideorria markatzerakoan, dena ongi planteatua izatea eta etnografikoki ikerketa nondik nora joan daitekeen aurreikustea, nahiz eta rolen zein aztertuko den gizartearen eta ikerlariaren arteko lotura sozial batzuk ezingo diren aurreikusi eta beraz, lana goitik behera aldatu ahal izango den. Baina, garrantzitsua da, komunikazio konstantea mantentzea, bai teoria, metodologia eta espero diren datuen artean.

- Landa lana

Diseinuaren arlo praktikoan, ikerketan zehar aurrera eramango diren pausuak zehaztean, bigarren fasea landa lana da, fase enpirikoa, azter-eremuan aurrera eramaten dena eta datuak biltzean datzana. Eginkizun hori betetzen hasi aurretik, hiru lan egin beharko ditugu. Alde batetik, azterketa eginen dugun toki zehatzera iritsi ahal izateko lanak egin beharko ditugu: bertakoekin harremanetan jarri, ostatua bilatu, bisita batzuk egin, eta abar. Lekuak irisgarritasunaren, jokatuko den rola eta nahi dugun informazioa jasotzeko aukeren arabera aukeratu beharra dago. Ezberdina da eremu publikoetara (parkeak, tabernak, hondartzak...) edo eremu pribatuera (hospitalkak, eskolak, kuadrillak, enpresak...) iristeko iristeko egin beharrekoa, lehenetan murgiltzea errazagoa delarik. Bestetik, rolen aurreikuspena egin beharra dago. Honek esan nahi du, informatzaileek egotziko diguten rola aurreikusi behar dela, gure landa lana baldintzatuko baitu eta horren aurrean nola nahiko genukeen besteek gu ikustea. Azkenik, landa lanean zehar izan ditzakegun arazoak ere aurreikusi behar dira eta haiei aurre egiteko neurriak hartu. Arazo ohikoenetako bat, batez ere

beste herrialdeetako ikerketetan, bertako hizkuntza ez ezagutzea da eta horretarako gomendagarriena hura ikastea da. Beste zenbait arazo ere atera daitezke: ikerketarako aurrekontua bukatzea, kanpoko herrialde batean egoteko baimenik ez izatea (estradizioa), bertako ezbehar politiko edo klimatikoak, gaiaren inguruan egindako planteamenduak aukeraturiko lekuan zentzurik ez izatea...

Landa lanaren aurreko hiru betebeharrak horiek egin ondoren, teknika zehatzen inguruko zehaztapenak egin behar dira, datuen bilketa, ekoizpen, sailkapen eta aurkezpenarako erabiliko diren teknika ezberdinak aurkeztuz. Gainera, bakoitzak betetzen dituen helburuak eta dituzten abantailak adieraziko ditugu, haien erabilpena justifikatuz. Beraz egingo dugun ikerketaren gaiaren eta helburuen arabera egongo da baldintzatua ikerketaren diseinua. Azken finean diseinua, gure helburuak lortzeko herabiliko dugun estrategia zehaztea baita.

Esan bezala, helburuek eragin handia dute gure plangintzan, eta helburuei dagokienez hiru ikerketa mota bereizi daitezke. Alde batetik, ikerketa esploratzaileetan, helburua balizko azalpenak aurkitzea da eta ez hipotesi bat frogatu edo deuseztatzea. Zer aurkituko dugun alde aurretik jakitea zaila gertatzen denez, galdera ireki eta orokorrak planteatuko dira eta horretarako metodo emankorrenak behaketak, eztabaidataldeak eta sakoneko elkarrizketak dira. Beste alde batetik, ikerketa deskribatzaileetan, fenomeno baten arlo desberdinen ezagupen zehatza egitea da helburua, formulatutako hipotesiak frogatzeko gerora. Kasu honetan, ikerketaren helburua argiagoa denez, ikerketa diseinu landuagoak erabiltzen dira, eta honetarako inkestak eta ondo zehaztutako behaketak dira egokienak. Azkenik, ikerketa esplikatzaileetan, hipotesi kausalak frogatu nahi dira. Honetarako teoria sendoak eta diseinu oso sofistikatuak behar dira. Beraz, teknika erabilgarrienak inkestak eta saioak dira.

Baina ez hori bakarrik, informazioa lortzeko dauden muga praktikoek zehaztuko dute ere, hein handi batean, ikerketaren diseinua. Esate baterako, ikertzeko modu batzuk etikarrik gabekoak izan daitezke: baimenik gabe norbait grabatzea esaterako. Horrelakoak ekidin behar dira ahal den neurrian, etikoki gaizki egoteaz gain, legediarekin ere arazoak eduki ditzakegulako ikertutako pertsona ohartzen bada. Gainera kontun eduki behar dugu ikertzaileak ikertuen gain eduki dezakeen eragina, eta ahal den heinean minimizatu. Esate baterako, ezin zaio elkarrizketatuari erantzuna bideratu.

Azkenik, ikerketa egiteko dugun denbora eta diruak baldintzatuko du gure diseinua. Lagin handi bati egindako inkesta pertsonalak, inkesta telefonikoak edo posta bidez egindakoak garestiak dira eta denbora asko behar da haiek burutzeko. Aldiz eztabaida taldeak eta bizitza historioak ez dira hain garestiak, denbora asko behar badute ere. Behatzaile batek denbora asko beharko du behaketa egiteko eta aldi berean, behatzaile askok denbora gutxio beharko dute baina garestiago aterako da.

Ikuspuntu guzti hauek kontuan hartzen ez baditugu, errore sistematikoak egingo ditugu eta baliorik gabeko ikerketa bat burutzeko arriskua jasango dugu.

- Datuen analisisa eta sailkapena

Hirugarren lana, jasotako datu eta informazioaren azterketa eta sailkapena da. Hau landa lana aurrera doan bitartean egiten joan daitezke edo amaierarako utz daitezke, behin azter-eremutik alde eginda.

1.3.2.5. ERABILITAKO BIBLIOGRAFIA

Azkenik, diseinu orotan, hura egiteko erabili dugun bibliografia aurkeztu beharra dago. Gaiaren

egoera ondorioztatzeko, gure hipotesiak gidatzeko eta abarretarako erabili duguna argi adierazi behar da. Ez bada, ezer aurkitu komeni da kontsulta transbertsalak egitea, hau da, ikertuko den gaiaz haratago joatea.

Bilketa bibliografikoa ongi adierazteko, erreferentzia bibliografikoen, fitxeroen eta orrialde azpiko oharren inguruan komunitate zientifikoa dauden arauak ezagutu beharra dago. Antropologian, eta Gizarte Zientzietan, oro har, Chicago estiloa da erabiltzen dena.

1.4. ONDORIOA

Laburbilduz eta ondorio bezala, lan honetan zehar argi ikusi da zein garrantzitsua den, ikerketa bat egin aurretik batez ere, honen plangintza eta diseinu egoki bat egitea. Diseinua ez da mugatzen, hipotesia formulatu eta hori frogatzeko erabiliko diren teknikak definitzea. Hipotesia formulatu aurretik, ikertu beharreko gaia aukeratu beharra dago, honek ezartzen dituen muga guztiekin, eta ez hori bakarrik, gaiaren inguruko bibliografia arakatzea ezinbestekoa da auziaren egoera ezagutzeko.

Behin hori eginda, hipotesia formulatzeko aukera izango dugu. Honek malgua izan behar du “a priorizko” zerbait baita, eta faltsutua izan baitaiteke. Marko teorikoak eta gure ikerketaren helburuak izango dira azkenik gure diseinua baldintzatuko duten faktoreak, hauen arabera erabakiko baitira erabiliko diren ikerketa metodoak. Beraz, arestian aipatu, ikerketa batean egin beharreko aurrelana landan egin beharrekoa baino gehiago izan daitekeela ia.

1.5. DENBORA PASA

Bilatu azaldutako gaiarekin lotura duten hamaika hitz:

W	U	W	A	L	A	A	N	D	O	M	U	E	F	B	V
A	E	D	Y	Q	T	H	Z	E	A	A	S	S	A	I	C
D	I	S	E	I	N	U	A	I	W	R	J	P	Z	B	Q
Z	Z	E	W	F	I	L	U	R	K	K	U	E	T	L	P
I	R	R	Y	M	F	H	S	O	P	O	S	Z	E	I	U
E	H	I	P	O	T	E	S	I	A	Q	T	I	R	O	B
A	L	D	A	G	A	I	A	S	F	T	I	A	G	G	U
H	K	E	Q	G	I	A	O	Z	E	E	F	L	A	R	K
C	I	P	U	R	R	C	E	M	E	O	I	I	I	A	B
T	I	I	C	H	I	C	A	G	O	R	K	Z	A	F	G
U	A	A	P	X	E	O	G	T	A	I	A	A	M	I	A
V	J	N	E	S	T	E	G	T	H	K	Z	Z	U	A	H
B	I	D	E	O	R	R	I	A	P	O	I	I	X	Q	E
U	S	E	M	G	U	P	I	U	Y	A	O	O	A	Y	U
T	K	A	U	U	P	Q	U	U	A	Z	A	P	Q	E	I
N	S	W	P	M	A	L	G	U	T	A	S	U	N	A	D

1.6. BIBLIOGRAFIA

Ferrandiz, Francisco (2011) "Etnografías contemporáneas" Barcelona: Antrophos

Juaristi Larrañaga, Patxi (2003) "Gizarte ikerketarako teknikak" Bilbao:UPV-EHU

Pujadas, Joan J. (2010) "Etnografía" Barcelona: UOC

Tellez, Anastasia (2007) "La investigación antropológica" Alicante: editorial club universitario.

**NEREA FERNANDEZ
ASIER GALPARSORO
MANEX MAILHARIN
OLAIA MATXAIN**